

C L A S I C I R O M Ă N I

Duiliu Zamfirescu

VIATA
,
LA TARĂ
,

CORINT
EDUCAȚIONAL

Redactare: Mihaela Zărnescu Enceanu

Tehnoredactare computerizată: Mihaela Ciufu

Ilustrația copertei: Walter Riess
Designul copertei: Andreea Apostol

Textul este reprodus după volumul
Duliu Zamfirescu, VIATA LA ȚARĂ,
Editura Cultura Națională, București, 1922
și este în conformitate cu normele actuale ale DOOM².

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
Editurii CORINT EDUCAȚIONAL,
imprint al GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

ISBN: 978-606-8609-42-3

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ZAMFIRESCU, DULIU

Viața la țară / Duliu Zamfirescu. - București:
Corint Educațional, 2014
ISBN 978-606-8609-42-3

821.135.1-31

I

Cum ridici priporul* Ciulniței, în pragul dealului, dai de casele boierului Dinu Murguleț, case bătrânești și sănătoase, cum nu se mai întâlnesc astăzi pe moșiile boierești. De sus, de pe culme, ele văd roată împrejur până cine știe unde, la dreapta, spre valea Ialomiței, la stânga, pe desišul pădurii de Aramă, iar în față pe cotiturile ulițelor strâmbe ale satului.

Toată curtea boierească trăiește liniștită și bogată, cu cârduri întregi de găște, de curci și de claponi; cu bibilici țiuitoare; cu căruțe dejugate; cu argații ce umblă a treabă de colo până colo – și seara, când vine cireada de la câmp, cumpăna puțului, scârțâind neunsă între furci, ține isonul berzelor de pe coșare, ale căror ciocuri, răsturnate pe spate, toacă de-ți iau auzul. Fără a fi risipă și zarvă, curtea boierească pare populată și bogată.

Într-o zi de vară, de pe la vremea odihnei, conu Dinu fu sculat din somn de sunetul clopotelor unor poștalioni ce intrau în curte cu strigăte și saltanat**. Atât el, cât și nevastă-sa, Sofița, săriră din paturile lor de cit și se uitară pe fereastră.

---

* Pantă. (Notele de subsol aparțin editurii.)

** Cu pompă.

— Iii!... e greu de noi! Tănase Scatiu cu mă-sa!... exclamă boier Dinu.

— Da nu-i mai zice așa, omule, că te-a auzi a fată... Ia-ți mai bine surtucul și ieși-le înainte.

Coana Sofița trecu repede într-o odaie de alături să se mai deretice la cap, iar boier Dinu își trase din fugă cizmele (strângând din ochi și blestemând), își luă haina în spinare și ieși să-și întâmpine musafirii.

— Salutare, nene Dinule, zise noul venit, scuturând pe bătrân de mână. Iacătă, am venit cu mama.

— Sărut mâna, coană Prohiro; bre, anul ăsta fac grâu mult, zise Murguleț, sărutându-i mâna cam din fugă.

— Sărut ochii, mamă; da ce se potrivește, ești fodol coane Dinule! Uite, zău, maică, zise ea lui fiu-său, parcă văd pe căminarul Tasache Murgu; uite, leit poleit cum e conu Dinu: 'nalt, uscățiv la chip, așa smead ca dumnealui și fodul... Lasă, zău, coane Dinule, că sunteți fodui... Auzi, de atâția mari de ani vecini cu moșiile și să nu lovești dumneata o dată pe la mine!...

— Uite, zău, coană Prohiro, ai dreptate; da nu știu cum s-a făcut...

Vorbind astfel, bătrâna îngălbenea, începea să înghită în sec, se foia fără rost, până ce căzu pe o bancă din cerdac.

— Aoleo, coane Dinule, zise ea repede, făcându-și vânt cu mâna, îmi vine rău...

— Puțin „coneac”, strigă fiu-său, ori apă de Vals, repede să ne dea ceva.

Murguleț se repezi fuga la cămară și se întoarse numaidecât cu o sticlă de cogneac, pe care o vărsă mai toată în capul coanei Profire, pe când fiu-său o muncea pe la tâmple să-și vie în fire.

În vremea asta se arătă și Sofița Murguleț.

Ea dete pe bărbați la o parte, sărută mâna bătrânei, o mai strânse de un deget, o mai meremetisi* ce-i făcu, că își veni baba în simțiri.

---

* A îngriji.

— Doamne, coană Profiro, cum stai dumneata afară, soro!... Ia să intrăm înăuntru, că pe năbușeala asta te bolnăvești chiar din senin, zău.

Și, ținând pe babă de subsuori, trecură într-o odaie răcoroasă, mare, în care bătrâna părea a se înzdrăveni ca prin farmec.

Sofia Murguleț se îngrijea de babă cu un interes nespus. O puse să-și istorisească patima de la descălciătoare, îi dete cafea cu lămâie, pică oțet pe un cărbune sub nasul ei – iar, pe de altă parte, porunci să aducă tânărului dulceță, cafea, tutun, cu tot dichisul cuvenit.

— Ia spune-ne, coană Profirițo, cum îți vine?...

Aci, începu bătrâna o lungă șiretenie de vorbă:

— Uite, maică, îmi vine așa un „nixis” pe la stomah, și parcă numai ia așa mă zgâlțâie pe la chiept, și să te ții numa goană la cap, și apoi parcă-mi bate două zbanțuri în tâmple, de mă prăpădesc, maică!...

— Și nu iai nimic dumneata pentru asta?

— Da câte n-am făcut! N-a cheltuit ghetu băiat o grămadă de bani!... Ba palianuri, ba consulturi, ba doftoru Draci, ba acu cică să iau apă de Vacs...

— De Vals, mamă, o îndreptă fiu-său.

Pe când ei vorbeau astfel, ușa se deschise de la un iatac din fund, și, de sub perdelele albe de țară, se ivi un chip rotund de fată, care, dând de obrazurile nouă ale musafirilor, se făcu stacojiu.

— Mămucă dragă... avu ea aerul de a începe.

Dar, în mijlocul odăii, se opri în loc, făcu o plecăciune după toate regulile ceremonialului de la pension și dete năvală să iasă pe cealaltă ușă. Coana Sofița o opri.

— Tinco! Da nu saluți lumea? Unde te duci?

Fata se opri din nou, nehotărâtă. Obrazul mame-si luase expresia obișnuită de nemulțumire și descurajare, când i se întâmplă câteodată să se supere, iar conu Dinu se rușinase cu desăvârșire de stângăcia ei.

— Sărută mâna coanei Profirițe, zise mamă-sa.

Un moment, cât mai trecu până să se hotărască fata, coana Profira își înfipse privirea în ochii ei, cu toată răutatea lor bătrânească. Fata auzise vorbindu-se în casă de neamul îmbogățit al Scatieștilor, ca de niște mojici renumiți, ieșiți dintr-un vechi vătaf al tatălui lui conu Dinu Murguleț, și a-i vedea în casa lor i se părea o adevărată enormitate. Dar, în cele din urmă, se duse să sărute mâna coanei Profire. Bătrâna o sărută pe obraz, uitându-se la ea lung și scuturându-și valurile de carne de pe trup de pofta râsului.

— Ptiu, să nu fie de deochi! Că frumoasă mai ești!

Fata se duse după aceea la fiul bătrânei și îi întinse mâna cu aceeași reverență; el răspunse tare și sigur de sine:

— Salut!

Apoi, fericită că-și isprăvisese complimentele, se retrase în dosul scaunului lui tată-său și, după un minut, o șterse.

Coana Profira începu iarăși a râde.

— Cresc, bată-le norocul, ca din apă... Acuma numai bărbat îi lipsește...

Conul Dinu Murguleț își ciugulea unghiile de la o mână, neîndrăznind să privească în fața bătrânei. În fond îl supăra vorba coanei Profire, fiindcă înțelegea unde vrea să o aducă. Dar nevastă-sa, cu sensul practic al femeilor, da din cap cu înțelesuri.

— Răul e, zise ea, că nu facem grâu destul.

— Ia lasă, coană Sofițo, răspunse bătrâna, conu Dinu să trăiască! De atâția mari de ani, de când are moșia de la Eforie pe nimic, bez* moșia dumisale părintească, mărita până acuma șapte fete.

Pe conu Dinu nimic nu-l supăra mai rău decât să-i fi zis că are moșia de la Eforie pe nimic. Își mușcă din unghii mai adânc și tăcu.

---

* În plus, lăsând la o parte.

— Așa e, îngână coana Sofița, dar avem greutăți, fata la pension, nepotul meu în străinătate...

— Aracan de mine, maică, da tot învață? Ce-a mai ieșit și moda asta cu învățătura până la adânci bătrânețe!... Uite, eu pe Tănase al meu l-am pus la treabă de mic copil, și, slavă lui Dumnezeu, băiatul a ieșit bun, treaba treabă, plimbarea plimbare. Acu să-i găsesc nevastă cumsecade și m-am liniștit. Anul ăsta trebuie să-l însor, că mi-e c-oi închide ochii fără să apuc să-mi văd nepoții... Ce zici coane Dinule?...

Conu Dinu dete din cap, parcă ar fi zis că așa e, dar că asta nu-i treaba lui.

După ce-și isprăviră cafeaua, Tănase Scatiu scoase o pană de găscă din buzunar, mătură o enormă țigaretă de chihlimbar cu care fuma, puse pana murdară pe farfuriuță iar țigareta în toc și se sculară să plece.

Coana Profira dori să vază pe Tinca la plecare, dar fata nu se găsi nicăirea. Cam înfiptă, bătrâna sărută pe conu Dinu pe frunte, zicându-i:

— Așa sunt fetele, marfă scumpă. Ce zici, vecine, ne-ncuscim?

— Drum bun, coano Profiro! Ia să ridice coșul de la trăsura. Vătașe Taftă, pune mâna să nu se dea vizitiul jos.

În sfârșit, plecară.

În urma lor, coana Sofița umbla domol în jurul lui bărbatu-său și, cu sfioasă supunere, căuta să-i ghicească gândurile. Dânsul își răsuci o țigară, fără a zice nimic, și intră s-o aprindă. Fumul din salon îl luă de cap.

— Ah! Zi, te rog, să deschidă geamurile.

Nevastă-sa stete un moment la îndoială.

— Au să între toate muștele, omule.

Murguleț se îndreaptă spre masă să găsească chibriturile și dete cu ochii de pana de găscă lăsată de tânărul Scatiu.

— Deschide-ți ușile, să iasă mirosul de mitocani! Ia poftim de vezi, zise el, făcând explozie, cu brațele încrucișate înaintea penei, cine-mi cere fata. Eu să-mi dau fata la asemenea moșici?... Doar dacă mi-o lua Dumnezeu mințile! Bă-dă-rani!

Coana Sofița încerca să fie serioasă, deși îi venea să moară de râs. Bărbatu-său se întoarse din nou către dânsa.

— Am moșie de la Eforie pe nimica, ha? De ce nu poștește fiu-său să mă urce la mezat*, să-l învăț eu minte!

— Nu, zise nevastă-sa, zâmbind, fiindcă speră să-i dăm fata.

— Să-mi dau eu fata unui asemenea moșic!... Ți-am spus: dacă mi-o lua Dumnezeu mințile, poate.

Apoi urmă a face pași mari prin casă și a trage adânc din țigară, ca și cum maximum acesta de fum ar fi putut reduce firea sa la un minimum de supărare. Coana Sofița trecu pe nesimțite într-o odaie vecină, lăsându-l să-și potolească singur furia.

Conu Dinu, rămas singur, prinse a înnoda firul vremilor de azi cu lungul șir al celor trecute și a se întreba cu disperarea oamenilor bătrâni cum era cu puțință ca nepotul vătafului Scatiu (pe care vătaf îl văzuse el însuși în spinarea unui țigan și bătut de un alt țigan cu opritorile de la cai, după porunca lui tată-său, Căminarul) să ajungă a cere mâna fetei lui? Și imaginile trecute îi reveneau în minte, slăbite, cu câte o răsăritură de observație copilărească cum le făcuse: bunăoară că pe atunci ploua mai des și mai la vreme. Șezu jos și fumă mai departe din țigara stinsă, sărind cu mintea la nepotu-său Damian, care nu mai venea din străinătate, la soră-sa Diamandula, mama lui Damian, care trăia numai prin puterea imaginii fiului său, la una și la alta, până ce un pisic, care se strecurase sub scaun, îi atrase luarea aminte, prin îndemânarea cu care se juca cu pana țigaretii lui Tănase Scatiu.

---

* A scoate la vânzare (la licitație).

II

Era tocmai să se supere din nou pe pisic și pe Tănase, când bătu cineva la ușă.

— Poftim! zise el cu glasul trăgănat al boierilor bătrâni.

Ușa se deschise și o femeie tânără intră, închizând-o repede, ca să nu lase muștele înăuntru.

— Sărut mâna, coane Dinule, zise ea, sărutându-i mâna cu adevărat.

— Bună ziua fetițo, îi răspunse el, dându-i mâna să i-o sărute. Vino-ncoa să te pup pe obraz.

Și după ce o sărută, se uită la dânsa de aproape, ca și cum o cerceta să o cumpere.

— Ce păcat că nu ești băiat, Sașo.

Ea începu a râde, mirată.

— De ce, coane Dinule?

— Ți-aș da pe Tincuța.

— Și eu aș lua-o numaidecât. Numai că aș fi cam copt pentru dânsa.

Bătrânul se uită la ea lung, ținându-i mâna între ale lui.

— Uite, Sașo, poți să te superi, dar eu tot n-o să te las în pace: de ce nu vrei să te măriți, fato?

— Coane Dinule!...

— Bine, bine, nu mai zic nimic, dar să-ți spun drept, nu te pricep.

— Și cu toate astea e așa de ușor! Ți-am spus de atâtea ori: eu am o familie, fără să mă mărit, dacă m-aș mărita, aș avea două, și aș fi, desigur, mamă rea, ori pentru unii, ori pentru alții. Dar, coane Dinule, mi-ai făgăduit să nu mai vorbim despre asta... Acuma am și îmbătrânit – adăugă, parcă nu i-ar fi displăcut, pe cât zicea, să vorbească despre „asta”. Eu am venit să-ți spun că te pofteste coana Diamandula.

Bătrânul se sculă greoi și porni să iasă, cu aceea pe care voia cu orice preț s-o mărite – când, ajuns la ușă, se opri din nou.

— A, Sașo, nu știi o comedie?... Ghicește... Nici nu-ți trăsnește prin cap: avem un ginere pentru Tincuța.

— Serios?

— Da... un ginere fain: pe amicul meu domnul Tănase Scatiu.

— Ce?! zise cealaltă, încremenită locului.

— Da, junele Scatiu, alegător la colegiul întâi, mare proprietar, mâine poimâine deputat...

— Biata Tincuța!

— Da, și coana Sofița ar fi gata să i-o dea. Dar până n-oi închide eu ochii, Scatiu nu ia pe fata mea, adause, bătându-se cu mâna în piept.

Apoi, ducând un deget la gură, în semn de tăcere, intrară la coana Diamandula.

În fundul unui pat de nuc, cu perne la perete, ședea ghemuită o umbră de femeie, iar pe scaune, împrejurul ei, rude și prieteni. Legată la cap cu o bocceluță* de mătase neagră după moda veche, coana Diamandula își trăgea din când în când ochelarii de pe frunte, legați la spate cu ață, ca să privească, pentru a o suta oară, o scrisoare a fiului său. Bătrână, bolnavă, surdă, ea trăia, spre minunea tuturor, numai prin puterea unei

---

* Aici, cu sensul de basma.

dorințe: aceea de a mai vedea, înainte de a muri, pe unicul ei copil. Tot ce vorbea, tot ce dorea era pentru el, se ducea către el. Cu trupul istovit de puteri, părea a-și hrăni viața din dor. Câte o rară scrisoare ce venea de la el era citită, recită, învățată pe dinafară de o mie de ori; plicul descusut și pe o parte și pe alta; marca de pe plic studiată până în firele mustăților Regelui Humbert – căci scrisorile veneau din Italia. Când bătrâna era singură cu câte ceva al casei, întreba cu glasul stins:

— Și unde e Neapoli ăsta?

Răspunsul nu-l auzea niciodată, dar înțelegea că trebuie să fie departe, după mișcarea mânei și a ochilor celui ce-i vorbea.

Când intră conu Dinu, ea părea ațipită, cu capul rezemat pe piept. El se apropie de dânsa cu sfială și respect, pe când ceilalți se sculară în picioare:

— Ce dorești, leliță? zise conu Dinu, care-i era frate mai mic.

— Matei nu mai vine... Eu mă duc, Dinule.

— Doamne, cum vorbești dumneata!...

— Mă duc... Dacă mai întârziază două zile, nu mă mai vede. I-ai telegrafisit? întrebă ea, uitându-se în ochii lui.

— I-am telegrafisit.

— I-ai spus să nu întârzieze?

— I-am spus.

— Și ce crezi, c-o să vie?

— Cum, Doamne, să nu vie?

Bătrâna începu a plânge, încet, cu suspine înecate. Lui conu Dinu îi deteră lacrămile.

— Mă rog la Dumnezeu să mă mai ție cu zile, până l-oi vedea... zise ea cu greu și gâfâind, dar să nu întârzieze, Dinule.

După aceea ațipi iarăși. Sașa și cu Tincuța îi ridicară pernele la spate, și ea păru că doarme. Atunci unul câte unul ieșiră binișor și trecură în odaia de alături, unde subprefectul, Mihai fratele Sașei – un băiețandru de vro 20 de ani –, coana Sofița, soră-sa Elena, de la o moșie vecină, cu copiii ei, stau grămădiți